

Vz, in 1882 publiceerde Theodore Roosevelt zijn eerst boek The Naval War of 1812. Hij schreef hierin over de oorlog tussen Groot-Brittannië en de Verenigde Staten waarbij de VS het onderspit delfde en zelfs het Witte Huis door de Britse troepen in brand werd gezet. Dat de VS deze oorlog had verloren kwam volgens Roosevelt omdat de Britten een sterke marine hadden. Net als de Nederlandse Republiek eerder zorgde een sterke marine ervoor dat de Britten een wereldmacht konden worden. Wilde de VS een rol in de wereld spelen dan moest deze beschikken over een sterke vloot. 16 jaar later voegde Roosevelt als onderminister van de Marine daad bij het woord en gaf hij opdracht tot de bouw van de zogenoemde 'Great White Fleet. Een paar jaar later zou hij, inmiddels President, deze vloot meerdere keren inzetten. Het was deze president, met deze vloot, die ervoor zorgde dat de Verenigde Staten het stokje van Groot-Brittannië overnam en de wereldmacht werd zoals we die vandaag de dag nog kennen. Nog wel. Want het lijkt erop dat China de les van Roosevelt in hun oren hebben geknoopt. Momenteel rollen er per jaar net zoveel Chinese schepen van de kade als de totale Nederlandse vloot. Vz, de wereld verandert sneller dan ooit. En we zullen ons sneller dan ooit moeten aanpassen. Waar we voorheen nog weleens dachten dat conflicten achter ons lagen, kunnen we ons tegenwoordig een dergelijke naïviteit niet meer veroorloven.

Geopolitieke verhoudingen verharderen en dreigingen nemen toe in aantal, variëteit en complexiteit. In dit internationale powerplay moeten wij als klein land ons staande weten te houden. Daarvoor is een goed uitgeruste krijgsmacht onontbeerlijk. De staat van het ministerie van Defensie Vz, dit kabinet heeft stappen in de juiste richting gezet: Er is deze kabinetsperiode structureel meer geld naar Defensie gegaan. Desondanks staat het ministerie er niet goed voor. Door de cumulatieve tekorten van de afgelopen jaren is het nog steeds voornamelijk pleisters plakken. Het ministerie geeft aan dat het door deze problemen niet langer aan haar grondwettelijke taken kan voldoen. Een zorgwekkende constatering. En tegelijkertijd een oproep aan de politiek, aan ons, om hier iets aan te doen. Het gegeven dat Defensie niet aan de Grondwet kan voldoen, betekent feitelijk dat het gehele parlement geen inhoud geeft aan haar primaire verantwoordelijkheid. Het parlement is namelijk, in zijn geheel, verantwoordelijk voor uitvoering, bewaking en controle op en van de Grondwet. Zoals u allen weet is het CDA altijd pleitbezorger geweest voor een vitaal Defensieapparaat. Wat het CDA betreft komt er een helder groeipad, waarmee de uitgaven voor Defensie zo snel mogelijk worden opgetrokken naar de afgesproken NAVO-norm van 2%. En wat ons betreft wordt in de komende kabinetsperiode tenminste het EUgemiddelde bereikt. Tegelijkertijd ben ik ook een realist. Begin vorig jaar is de Defensievisie 2035 gepresenteerd waarin de basis wordt gelegd voor herstel en de koers uiteen wordt gezet waarlangs

Defensie zich kan ontwikkelen. Hier is volgens het ministerie structureel € 13 miljard tot € 17 miljard extra voor nodig. Gigantische bedragen, en het eerlijke verhaal is dat dit bedrag er niet gaat komen. Er zijn keuzes nodig. Vanuit Defensie, maar ook vanuit de politiek.. Ik ga hier de komende tijd mee aan de slag. Maar ik vraag ook de minister mee te denken over deze opgave. Wat is een realistisch groeipad naar een vitaal Defensieapparaat, zonder de zojuist genoemde buitenproportionele bedragen? Belangrijk dat we hier gezamenlijk een antwoord op vinden. Waar kan op dit moment nog winst worden behaald? Ik denk hierbij bijvoorbeeld aan het verminderen van de tijdrovende regel-en rapportagedruk. Of aanpassingen in het besturingsmodel. Hier hoort het CDA al langer kritische geluiden over. De Commandant der Strijdkrachten is volledig weggehaald uit de beleidsvorming. Hierdoor ontbreekt de militaire expertise bij het totstandkoming van beleid. Dit leidt er mede toe dat

ambtenaren gaan invullen hoe de CDS zijn werk moet doen. Hier kunnen nog stappen worden gezet zonder dat het geld kost. Graag een reactie. Personeel Vz, dan het Defensiepersoneel. Ik wil namens de gehele CDAfractie allereerst mijn dank en waardering uitspreken voor het fantastische werk dat onze mannen en vrouwen van de krijgsmacht leveren. Zij zetten zich 24/7, 365 dagen per jaar in voor onze veiligheid. Maar met waardering uitspreken zijn we er niet. Vz, voor een veiliger Nederland is een beter loon voor militairen noodzakelijk. Salarissen van militairen liggen regelmatig op de armoedegrens. De bijna tienduizend vacatures maken pijnlijk duidelijk dat Defensie problemen heeft met het werven en vooral het behouden van personeel. Vz, het personeelsbeleid van Defensie blijft er in 2022 op gericht om een goede werkgever te zijn die de juiste mensen weet aan te trekken en te behouden. Een goede instelling, maar ondertussen zit het personeel al sinds januari 2021 zonder cao. Hoe valt dit met elkaar te rijmen?

En misschien nog wel belangrijker: hoe staat het met de voortgang van de modernisering van het loongebouw? Dit duurt nu wel erg lang. Graag een reactie. Vz, tot slot op dit punt. Niet alleen ik, maar ook het Defensiepersoneel schaamt zich kapot voor de anti-corona demonstranten die ongegeneerd militaire uniformen dragen. Het dragen van een uniform moet je verdienen. Ik zie bijvoorbeeld demonstranten met Rode Baretten voorbij komen. Vz, militairen mogen deze baret pas dragen na voltooiën van de luchtmobiele infanterieopleiding. Dit is een van de zwaarste opleidingen die er bestaat! Deze demonstranten (/ nep-militairen) besmeuren de reputatie van de Krijgsmacht. Het CDA wil dat de regering strenger gaat handhaven op de artikelen uit het Wetboek van Strafrecht die expliciet verbieden dat burgers militaire uniformen dragen. Net als dat burgers geen politie uniform mogen dragen. Daarnaast zie ik ook regelmatig dat het Rode Kruis-embleem wordt misbruikt. Ook dit is verboden. Ik dien in de tweede termijn een motie in op dit punt, maar ik hoor graag in de eerste termijn van minister hoe hij hier naar kijkt. Zichtbaarheid en aanwezigheid van Defensie in de samenleving Het is belangrijk dat Defensie meer zichtbaar is in de samenleving. Dit vergroot het begrip van mensen over het belang van het werk van militairen. Denk bijvoorbeeld bij ondersteuning van Defensie bij het opsporen en ontmantelen van drugslabs. Ziet de minister hier mogelijkheden voor?

Maar kan ook de aantrekkelijkheid van het beroep voor jongeren vergroten. Idealiter maken we van Defensie de 'School of the Nation'. Het CDA pleit al tijden voor een maatschappelijke diensttijd. Je hoeft hierbij niet direct aan de herinvoering van de dienstplicht te denken. Dit kan ook in een andere vorm. Het CDA denkt bijvoorbeeld aan een opkomst dag voor 18-jarigen, waarbij jongvolwassenen kennismaken met de krijgsmacht. Dit kan wellicht ook weer bijdragen aan de wervingsinspanning. Een andere mogelijkheid is door Defensie meer trainingen te laten geven aan burgers. Ik denk bijvoorbeeld aan resilience trainingen voor tieners, zodat zij leren omgaan met tegenslag. Een ander voorbeeld is het geven van trainingen om jongeren informatievaardigheden bij te brengen. Hoe leer je fake news van echt nieuws te onderscheiden? Lijkt me een erg relevant gezien alle onzin die tegenwoordig op het internet wordt verspreid. Een andere mogelijkheid is de invoering van National Defence Courses naar Fins voorbeeld. Deze cursus van 3,5 week is bedoeld voor de civiele (waaronder parlementariërs, het bedrijfsleven, civiele veiligheidsorganisaties) en de militaire top van het land en wordt georganiseerd door de krijgsmacht. In de cursus krijgen de deelnemers een overzicht van het buitenlandsveiligheids- en defensiebeleid van Finland.

Dit draagt bij aan de veerkracht van de samenleving en leidt daarnaast ook tot meer begrip en steun voor de krijgsmacht. Tot slot, mijn favoriete punt in deze reeks, het Bijzonder Begeleidingstraject Jongeren Koninklijke Landmacht. In dit traject worden probleemjongeren van 17 tot 25 jaar zonder vmbo- of mbo-diploma en/of met een licht strafblad, begeleidt tijdens het opwerken naar een sollicitatie bij Defensie. Een vooralsnog kleinschalig, maar wel landelijk programma, dat naar de toekomst toe zeker kansen voor uitbreiding heeft. Ik hoor graag van de minister of hij opschalingsmogelijkheden ziet voor dit programma. Daarnaast graag een reactie van de minister op mijn andere voorstellen. Cruciale infrastructuur / Onderzeeboten Vz, vlak voor de zomer kwam het totaal bizarre verhaal naar buiten dat in Noorse wateren onderzoekers waren gesaboteerd en een groot onderwaterobservatorium was vernietigd. Het is nog onbekend wie dit gedaan heeft, maar gezien de grote kracht die nodig is voor deze ravage, kunnen we het wel raden. Dit incident toont aan hoe kwetsbaar de cruciale infrastructuur op zee is. Voorzitter, dit kan ons ook overkomen. In de toekomst zullen wij als Nederland voor 40% afhankelijk zijn van windenergie op zee. HCSS heeft hierover vorige week een rapport gepubliceerd dat onze infrastructuur op de Noordzee, overigens niet alleen windmolens maar ook datakabels, erg kwetsbaar zijn. De afgelopen jaren hebben bijvoorbeeld al vaker Russische schepen, zonder opgave van reden, rondgevoerd op de Noordzee. Op dit moment ontbreekt het aan duidelijke afspraken en een duidelijke strategie. Graag zouden wij zien dat we samen met andere landen die gebruik maken van de Noordzee, denk bijvoorbeeld aan Noorwegen, Groot-Brittannië, België en Frankrijk, samen afspraken maken over patrouilleren en beveiligen. Hoe kijkt de minister hiernaar? (MOTIE) Onderzeeboten

Vz, dit sluit goed aan bij mijn volgende punt, de onderzeeboten. Voor Nederland, met zijn grote zeehavens en wereldwijde maritieme en handelsbelangen, is militaire capaciteit op en onder water namelijk van groot belang. Het voorbeeld van zojuist toont dat ook aan. Het CDA hecht daarom veel waarde aan de vervanging van de huidige Walrusklasse. Naast deze nationale belangen zijn onderzeeboten ook internationaal van groot belang. Nederlandse onderzeeboten zijn een relevante nichecapaciteit voor de NAVO en de EU. Dit vanwege hun specifieke eigenschappen, zoals het kunnen opereren in relatief ondiep water. Het waarom staat wat het CDA betreft dan ook buiten kijf. Ik maak mij echter wel zorgen over de voortgang van het vervangingsproject. In de brief van 27 oktober schrijft de minister dat een substantiële aanpassing van de huidige planning wordt voorzien. Hoeveel langer gaat het duren? Wanneer wordt er een keuze gemaakt? Ondertussen vreest de Nederlandse maritieme sector buitenspel te komen staan bij de bouw van de onderzeeboten. Garanties over de deelname van de Nederlandse industrie ontbreken. Voor het CDA is de aangenomen motie Hanke Bruin Slot c.s., waarin kabinet wordt verzocht het ontwerp, de ontwikkeling, bouw, instandhouding en eindregie van onderzeeboten binnen de gouden driehoek te accommoderen, leidend. In de brief van 27 oktober jl. lees ik niets over inschakeling de Nederlandse industrie. Kan de minister hierop reageren? Hoe wordt invulling gegeven aan de motie Hanke Bruin Slot c.s. vraag ik de minister. Graag een reactie.